

Smart decisions. Lasting value.

Accountantsverslag

Gemeente Cranendonck

Eindhoven

3 juni 2019

Aanbiedingsbrief

Gemeente Cranendonck
t.a.v. de gemeenteraad
Postbus 2090
6020 AB Budel

Eindhoven, 3 juni 2019

Betreft: **Accountantsverslag boekjaar 2018**

Geachte leden van de raad,

Hierbij bieden wij u het accountantsverslag aan naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2018 van de Gemeente Cranendonck.

Onze opdracht is het controleren van de jaarrekening op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid. In het kader van onze opdracht hebben wij in oktober 2018 een interim controle uitgevoerd. De bevindingen hieruit zijn reeds in een separate management letter gerapporteerd.

Aansluitend zijn wij begin mei 2019 gestart met de jaareindecontrole die wij onlangs hebben afgerond. De jaareindecontrole is gericht op het vormen van een oordeel over getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening in overeenstemming met de Nederlandse regels voor financiële verslaggeving en het vastgestelde normenkader.

Dit accountantsverslag bevat de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de jaareindecontrole. Waar mogelijk doen wij aanbevelingen gericht op verdere verbetering. Deze aspecten doen geen afbreuk aan ons oordeel omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2018.

Wij hebben dit verslag in concept besproken met de concern controller en de wethouder financiën.

Wij vertrouwen erop u middels onze rapportage voldoende geïnformeerd te hebben. Tot het geven van een nadere toelichting zijn wij uiteraard gaarne bereid. Wij danken de medewerkers van uw gemeente voor de plezierige en constructieve samenwerking.

Met vriendelijke groet, namens ons hele team,

W.G.

Mr. drs. H.W. Jansen RA RV
Extern accountant

Inhoudsopgave

1. Management samenvatting	4
2. Ons oordeel	7
3. Bevindingen jaarrekening 2018	11
1. Begrotingsrechtmatigheid	11
2. Grondexploitatie – algemeen	13
3. Grondexploitatie – tussentijdse winstneming	14
4. Grondexploitatie – specifieke complexen	15
5. Toekomstige exploitaties en particuliere plannen	16
6. Anterieure overeenkomst DIC	17
7. Egalisatievoorzieningen groot onderhoud	18
8. Voorziening wachtgeldverplichtingen	19

9. Aanbestedingsrechtmatigheid	20
10. Sociaal domein – beheersing budget	21
11. Sociaal domein – levering zorg	22

4. Overige aspecten	24
----------------------------	-----------

Totaal aantal pagina's:	26
-------------------------	----

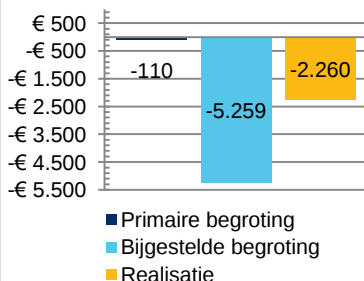
1. Management samenvatting

Ons oordeel				Bevindingen
Onderwerp	Goedkeurend	Afkeurend	Anders	
Getrouw beeld		-	-	1. Begrotingsrechtmatigheid
Rechtmatigheid		-	-	2. Grondexploitatie – algemeen
				3. Grondexploitatie – tussentijdse winstneming
				4. Grondexploitatie – specifieke complexen
				5. Toekomstige exploitaties en particuliere plannen
Onderwerp	Geen bevindingen	Wel bevindingen	Anders	6. Anterieure overeenkomst DIC
WNT verantwoording		-	-	7. Egalisatievoorzieningen groot onderhoud
SISA bijlage		-	-	8. Voorziening wachtgeldverplichtingen
				9. Aanbestedingsrechtmatigheid
				10. Sociaal Domein – beheersing budget
				11. Sociaal Domein – levering zorg
Zie hoofdstuk 2 voor een toelichting op ons oordeel bij de jaarrekening.				De bevindingen op de jaarrekening 2018 zijn opgenomen in hoofdstuk 3.

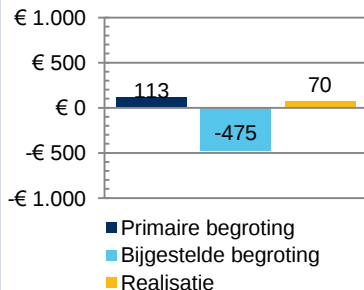
1. Management samenvatting

Financiële analyse 2018

Resultaat vóór mutatie reserves in k€

Resultaat na mutatie reserves in k€

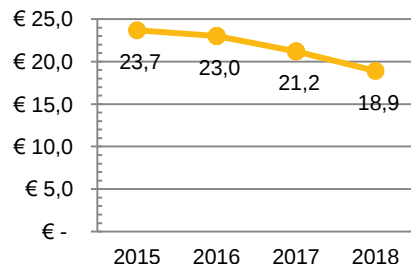

- Het gerealiseerde **resultaat vóór mutatie reserves** bedraagt € 2,26 mln negatief. Het eigen vermogen van de gemeente neemt per saldo af met dit bedrag. De grootste verliezen zijn aanwezig bij het programma Sociaal Domein (Jeugdzorg € 1,5 mln ; WMO € 750k ; Werk en Inkomen € 400k ; meer uitgaven dan primair begroot).
- In de **bijgestelde begroting** was reeds rekening gehouden met een verwacht negatief resultaat. De begroting is negatief bijgesteld met € 5,1 mln, waardoor het begrotingssaldo na wijziging uitkomt op € 5,26 mln negatief. Deze bijstelling is voor € 3,7 mln gedaan op het programma Sociaal domein.
- Het **gerealiseerde resultaat voor mutatie reserves** valt € 3 mln minder negatief uit dan de bijgestelde begroting. De belangrijkste afwijkingen betreffen:
 - Per saldo lagere lasten jeugdhulp* + € 858.000 (programma 4)
 - Per saldo lagere lasten WMO* + € 264.000 (programma 4)
 - Hogere uitkering 'stropenpot sociaal domein' * + € 726.000 (programma 5)
 - Resultaten grondexploitatie* + € 579.000 (programma 2)
 - Diverse verschillen (oa personele lasten) + € 573.000 (met name programma 5)
- * De gerealiseerde resultaten op het sociaal domein worden in 2018 gedekt uit de reserve sociaal deelfonds (€ 429.000) en uit de algemene reserves (€ 1 mln). De resultaten uit de grondexploitatie worden verrekend met de reserve grondexploitatie. Deze lasten hebben per saldo geen effect op het rekeningresultaat na mutatie reserves. De **reserve sociaal deelfonds** wordt per 1 januari 2019 opgeheven waardoor toekomstige tekorten op sociaal domein op het resultaat na bestemming drukken ten laste van de algemene reserve.
- Het **resultaat na mutatie reserves** (€ 70.000) is beter dan de bijgestelde begroting (€ 546.000 beter). Dit wordt met name veroorzaakt door per saldo diverse incidentele voordelen (€ 681.000) en enkele structurele nadelen (-/- € 135.000). Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij naar de financiële analyse in de jaarrekening.

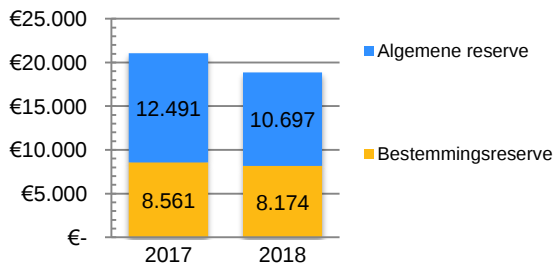
1. Management samenvatting

Financiële analyse 2018

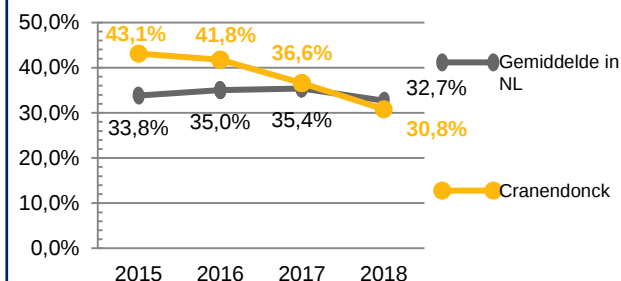
Eigen vermogen in € mln

Opbouw eigen vermogen excl resultaat in €k

Solvabiliteit in % van balanstotaal

- Het **eigen vermogen** van de gemeente Cranendonck neemt af met € 2,3 mln als gevolg van het negatieve resultaat voor bestemming en bedraagt € 18,9 mln eind 2018. Het eigen vermogen bestaat voor € 8,2 mln uit bestemmingsreserves en voor € 10,7 mln uit vrije algemene reserves (voor resultaat bestemming 2018).
- De **solvabiliteit** bedraagt 30,8% en neemt af ten opzichte van 2017 (36,6%, daling van 3,4% punt) als gevolg van het negatieve resultaat vóór bestemming (€ 2,3 mln) en de toename van het balanstotaal (+ 5,9% tot € 61,5 mln, onder andere door investeringen in materiele vaste activa). De solvabiliteit van de gemeente ligt daarmee net onder het landelijke gemiddelde.
- Ter financiering van de activiteiten zijn in 2018 per saldo voor € 5,8 mln nieuwe vaste geldleningen afgesloten (opname € 7,3 mln en aflossing € 1,5 mln) waardoor de vaste schulden eind 2018 € 28,3 mln bedragen.
- Het **weerstandsvermogen** van de gemeente is in 2018 gedaald. Op basis van de meerjarenbegroting en de kadernota wordt de komende jaren een tekort geraamd waardoor het weerstandsvermogen verder zal afnemen. Op basis van de analyse die is opgenomen in de betreffende paragraaf in het jaarverslag, is het weerstandsvermogen momenteel voldoende om de geïdentificeerde risico's af te dekken. Wij adviseren om de financiële positie van de gemeente gezien de begrote toekomstige tekorten nauwkeurig te monitoren.

2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting																
Gehanteerde controle en rapporterings-tolerantie	Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2018 uitgevoerd met inachtneming van de volgende toleranties, zoals opgenomen in het controleprotocol. De toleranties zijn niet naar boven bijgesteld uit hoofde van een hogere realisatie van lasten. Indien de geconstateerde fouten en onzekerheden het bedrag van de goedkeuringstolerantie niet overschrijden kan in beginsel een goedkeurende controleverklaring worden afgegeven. <table><tr><th></th><th>Grondslag</th><th>Omvang</th><th>Tolerantie</th></tr><tr><td>Fouten</td><td>1% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves</td><td>€ 43.500.000</td><td>€ 435.000</td></tr><tr><td>Onzekerheden</td><td>3% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves</td><td>€ 43.500.000</td><td>€ 1.305.000</td></tr><tr><td>Rapporteringstolerantie</td><td>-</td><td>-</td><td>€ 43.500</td></tr></table>		Grondslag	Omvang	Tolerantie	Fouten	1% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves	€ 43.500.000	€ 435.000	Onzekerheden	3% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves	€ 43.500.000	€ 1.305.000	Rapporteringstolerantie	-	-	€ 43.500
	Grondslag	Omvang	Tolerantie														
Fouten	1% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves	€ 43.500.000	€ 435.000														
Onzekerheden	3% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves	€ 43.500.000	€ 1.305.000														
Rapporteringstolerantie	-	-	€ 43.500														
Goedkeurende controleverklaring ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid	De jaarrekening 2018 geeft een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva per 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in de jaarrekening 2018 zijn tevens in alle van materieel zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen en zijn in overeenstemming met de wet- en regelgeving zoals opgenomen in het door de raad vastgestelde normenkader. Wij zijn derhalve voornemens om bij de jaarrekening 2018 een goedkeurende controleverklaring af te geven.																

2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting																		
Controleverschillen	De ongecorrigeerde verschillen in de jaarrekening 2018 met betrekking tot de getrouwheid bedragen € 95.000 en zien toe op de voorziening voor wachtgeldverplichtingen. Bij de gemeente Cranendonck worden wachtgeldvergoedingen conform een bestendige systematiek geraamd in de begroting, terwijl hiervoor op basis van de verslaggevingsrichtlijnen een voorziening getroffen dient te worden (zie hoofdstuk 3.8). Daarnaast resteren in de jaarrekening 2018 onzekerheden voor een bedrag van € 661.000 welke toezien op het sociaal domein. Voor een inhoudelijke toelichting op deze onzekerheden verwijzen wij naar hoofdstuk 3.11 van dit verslag. Aangezien de gemelde bedragen onder de materialiteitsgrens blijven heeft dit geen invloed op de strekking van de verklaring. Hieronder opgenomen het overzicht van 'niet gecorrigeerde afwijkingen' boven de rapportage tolerantie van € 43.500. <table><tr><th>Omschrijving</th><th>Getrouwheid / Rechtmatigheid</th><th>Omvang fout</th><th>Richting</th><th>Omvang onzekerheid</th><th>Verwijzing</th></tr><tr><td>Voorziening wachtgeld te laag</td><td>Getrouwheid</td><td>€ 95.000</td><td>negatief</td><td>-</td><td>H. 3.8</td></tr><tr><td>Vaststellen levering zorg</td><td>Rechtmatigheid en getrouwheid</td><td>-</td><td>-</td><td>€ 661.000</td><td>H. 3.11</td></tr></table>	Omschrijving	Getrouwheid / Rechtmatigheid	Omvang fout	Richting	Omvang onzekerheid	Verwijzing	Voorziening wachtgeld te laag	Getrouwheid	€ 95.000	negatief	-	H. 3.8	Vaststellen levering zorg	Rechtmatigheid en getrouwheid	-	-	€ 661.000	H. 3.11
Omschrijving	Getrouwheid / Rechtmatigheid	Omvang fout	Richting	Omvang onzekerheid	Verwijzing														
Voorziening wachtgeld te laag	Getrouwheid	€ 95.000	negatief	-	H. 3.8														
Vaststellen levering zorg	Rechtmatigheid en getrouwheid	-	-	€ 661.000	H. 3.11														

2. Ons oordeel

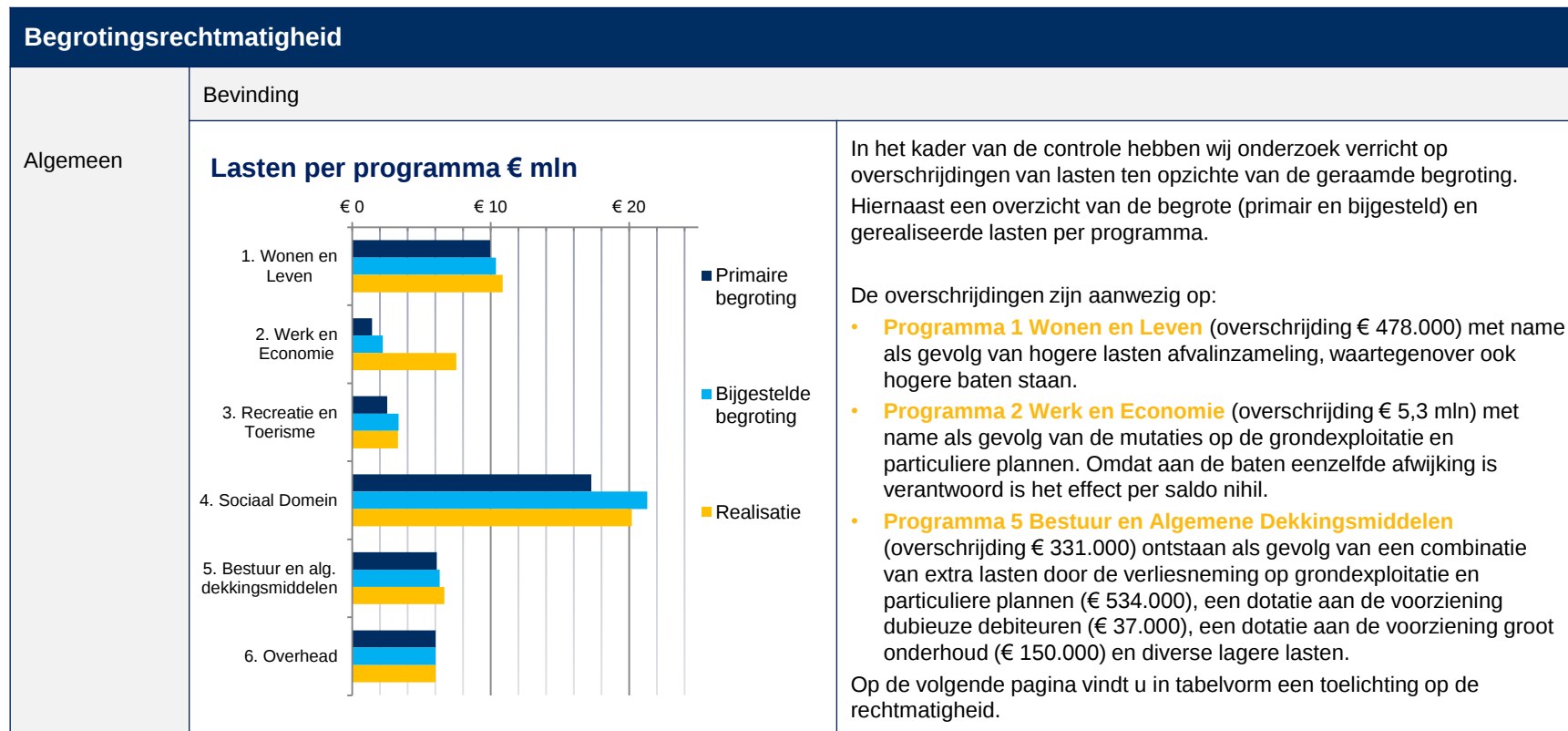
Onderwerp	Toelichting
Jaarverslag verenigbaar	Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig het BBV is opgesteld en, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening . De programmaverantwoording hebben wij marginaal getoetst wat zoveel betekent als het signaleren van mogelijke tegenstrijdigheden. De accountantscontrole omvat derhalve geen oordeel over de inhoudelijke juistheid en/of volledigheid van de informatieverstrekking opgenomen in de programmaverantwoording.
Optimalisatie financiële verantwoording	Ten aanzien van de financiële verantwoording (begroting, bestuursrapportages en jaarrekening) merken wij op dat deze niet altijd optimaal inzicht verschaft in de resultaten vóór en na reserves per programma. In de jaarrekening worden diverse exploitatieresultaten verantwoord in een ander programma dan waar de mutatie op de bijbehorende reserve wordt verantwoord (bijvoorbeeld de resultaten op grondexploitatie en de resultaten op sociaal domein). Overigens is deze verantwoordingswijze wel in lijn met de begroting. Het geniet vanuit financieel oogpunt voorkeur om mutaties in reserves op hetzelfde programma te begroten en verantwoorden als in het programma waar de resultaten ontstaan. Op die manier worden eventuele tekorten en overschotten na dekking reserves beter zichtbaar. Dit geeft ons inziens een beter beeld van de werkelijke prestaties van de gemeente. Wij denken dat het inzicht in de jaarrekening hiermee wordt vergroot en adviseren om uw financiële verantwoordings- documenten op dit punt te evalueren en in de toekomst verder te optimaliseren.
Interne beheersing	Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen significante tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd. In onze management letter hebben wij enkele belangrijke aandachtspunten opgenomen voor de verdere verbetering van processen, die met name toezien op het sociaal domein, het inkoopproces en de wijze van doorrekening van de grondexploitatie. Wij constateren dat hiervoor in de organisatie voldoende aandacht voor is.
Geen bevindingen ten aanzien van de WNT verantwoording	Wij hebben vastgesteld dat de WNT-verantwoording zoals opgenomen in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen .

2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting
Geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage	Wij hebben de SiSa-bijlage zoals opgenomen in de jaarrekening gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2018. Op grond hiervan melden wij dat geen fouten en/of onzekerheden zijn geconstateerd boven de voor de SiSa geldende rapporteringstoleranties. De SiSa-bijlage en bijbehorende stukken dienen door uw organisatie voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. De hierna volgende tabel voor 'fouten en onzekerheden' kunt u gebruiken voor het aanleveren van gegevens aan het CBS.

Nummer	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in €	Toelichting fout / onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	-	0	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2018	-	0	n.v.t.
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2018	-	0	n.v.t.
Strekking controleverklaring				
Strekking controleverklaring rechtmatigheid:		Goedkeurend		
Strekking controleverklaring getrouwheid:		Goedkeurend		

3.1 Begrotingsrechtmatigheid

3.1 Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid (vervolg)

Algemeen	Bevinding					
	Programma	Bijgestelde begroting in €k	Realisatie in €k	Overschrijding in €k?	Telt mee voor oordeel?	Verwijzing
	1. Wonen en Leven	€ 10.375	€ 10.862	€ 487	Nee	1)
	2. Werk en Economie	€ 2.194	€ 7.501	€ 5.307	Nee	2)
	3. Recreatie en Toerisme	€ 3.341	€ 3.301	Nee	-	-
	4. Sociaal Domein	€ 21.313	€ 20.186	Nee	-	-
	5. Bestuur en alg. dekkingsmiddelen	€ 6.319	€ 6.650	€ 331	Nee	3)
	6. Overhead	€ 6.026	€ 6.026	Nee	-	-
	Totaal lasten	€ 49.568	€ 54.526			

1) De lastenoverschrijding op het programma Wonen en Leven wordt gecompenseerd door hogere baten en is daarmee niet onrechtmatig.

2) De lastenoverschrijding op het programma Werk en Economie ontstaat als gevolg van de boekhoudkundige verwerking van mutaties op grondexploitaties en particuliere plannen. De gerealiseerde lasten vallen binnen de kaders van de vastgestelde exploitatie.

3) De lastenoverschrijding op programma Bestuur en algemene dekkingsmiddelen worden veroorzaakt door een dotatie aan verliesvoorzieningen voor grondexploitatie en dubieuze debiteuren, alsmede door een dotatie aan de voorziening groot onderhoud gebouwen. Het vormen van en het doteren aan deze voorzieningen is verplicht gesteld in de verslaggevingsregels in het BBV. De overschrijding op lasten telt daarom niet mee voor ons oordeel bij de begrotingsrechtmatigheid.

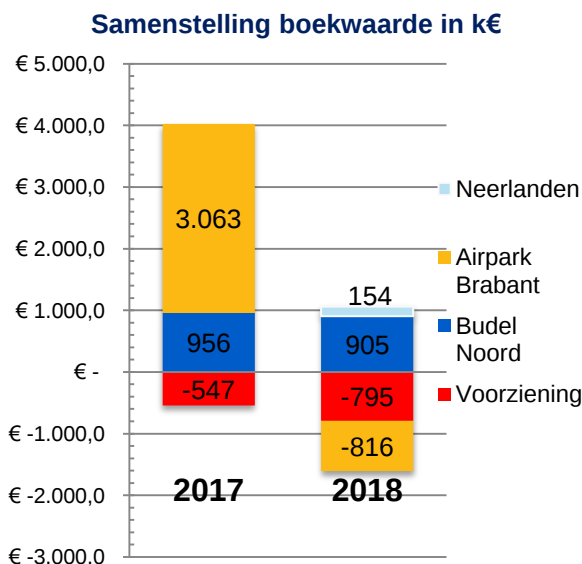
Het voorstel aan de raad is om de genoemde overschrijdingen te autoriseren bij de vaststelling van de jaarrekening. Vooruitlopend op dit besluit zijn wij er bij het vormen van ons oordeel van uit gegaan dat geen sprake is van begrotingsonrechtmatigheid.

3.2 Grondexploitatie – algemeen

Grondexploitatie - algemeen

Grond
exploitatie

Bevinding

De geïnvesteerde **waarde** van de gronden in exploitatie exclusief voorziening is in 2018 afgenomen van € 4 mln naar € 1 mln.

De **voorziening** voor verwachte verliezen op grondexploitatie is toegenomen van € 547.000 naar € 795.000 en ziet volledig toe op het project Budel Noord.

Per saldo bedraagt de **boekwaarde** in de jaarrekening € 264.000 (2017: € 3,5 mln).

Het project Airpark Brabant is ultimo 2018 verantwoord aan de creditzijde van de balans voor een bedrag van € 816.000 omdat de totaal gerealiseerde verkopen op het project per einde 2018 hoger zijn dan de reeds geïnvesteerde kosten. Dit bedrag representeert per eind 2018 een positie van per saldo nog te maken kosten.

De totale mutatie op grondexploitatie bedraagt een afname van ruim € 4 mln. De belangrijkste mutaties in 2018 betreffen:

• Toegerekende uren en overheid	+ € 272.000
• Overige kosten	+ € 166.000
• Verkopen Airpark Brabant	-/- € 4.964.000
• Verkopen Budel Noord	-/- € 105.000
• Dotatie voorzieningen	-/- € 248.000
• Tussentijds genomen winst	+ € 868.000

3.3 Grondexploitatie – tussentijdse winstneming

Grondexploitatie – tussentijdse winstneming

Grond exploitatie	Bevinding
	Het verantwoorde resultaat in 2018 bedraagt in totaliteit € 620.000 en bestaat voor € 248.000 uit een dotatie aan de voorziening voor verliesgevende projecten (Budel Noord) en voor € 868.000 uit tussentijds genomen winst op project Airpark Brabant.
	In 2018 heeft de commissie BBV voorgeschreven dat tussentijdse winstneming op projecten het uitgangspunt zou moeten zijn. Naar aanleiding van ons advies heeft de gemeente uitgangspunten gedefinieerd voor het nemen van tussentijdse winst op basis van de Percentage of Completion (POC methode). Hierbij wordt de tussentijdse winst bepaald aan de hand van (1) de voortgang van kosten, (2) de voortgang van opbrengsten en (3) de verwachte winst rekening houdend met onvoorziene tegenvallers op kosten en opbrengsten. De gemeenteraad is geïnformeerd over deze wijziging middels een raadsinformatiebrief van 6 mei 2019. Wij hebben de totstandkoming van de tussentijdse winstneming op project Airpark Brabant gecontroleerd en vastgesteld dat deze in overeenstemming is met de verslaggevingsregels uit het BBV en met de door de gemeente genoemde uitgangspunten in de raadsinformatiebrief.
	Het resultaat op grondexploitatie (€ 620.000) is samen met de resultaten op particuliere plannen (-/- € 41.000) conform de bestendige systematiek verrekend in de reserve grondexploitatie, waardoor de totaalwinst ad € 579.000 geen effect heeft op het resultaat na bestemming. Het tussentijds verantwoorde van winst op projecten is inherent aan de systematiek minder voorzichtig dan winst nemen bij afsluiten van het project. Wij adviseren om de nota grondbeleid en de nota reserves en voorzieningen te evalueren en hierin uitgangspunten op te nemen over het moment waarop tussentijdse (ongerealiseerde) winsten via de reserve grondexploitatie toegevoegd mogen worden aan de vrije algemene reserves.
	De reserve grondexploitatie bedraagt eind 2018 € 924.000 en dient ter dekking van mogelijke financiële tegenvallers in de het grondbeleid. De belangrijkste risico's zijn geïdentificeerd en toegelicht in de paragraaf grondbeleid. Op basis van deze risico analyse is de reserve grondexploitatie toereikend.

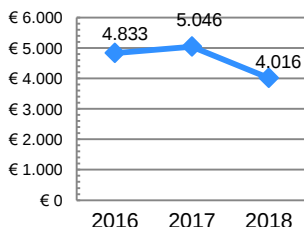
3.4 Grondexploitaties – specifieke complexen

Grondexploitaties – specifieke complexen

Grond
exploitatie
**Airpark
Brabant**

Bevinding

**Prognose resultaat op
eindwaarde in k€**

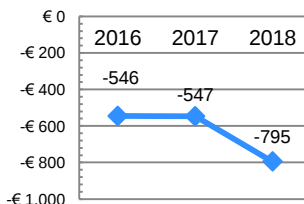

De totale boekwaarde van de exploitatie Airpark Brabant Fase II is gedurende het boekjaar fors afgenomen door gerealiseerde verkopen ad € 4,9 mln. In 2018 is het project uitgebreid met Fase IIB. Vanwege de onderlinge verwevenheid worden Airpark Brabant Fase II en IIB financieel als één grondexploitatie gezien. Het eindresultaat op de grondexploitatie is bijgesteld van € 5 mln naar € 4 mln als gevolg van de complete doorrekening van het project na toevoeging van Fase IIB.

De risico's op dit project hangen samen met (1) nog te verwerven gronden (2) de inschatting van civieltechnische kosten en (3) onzekerheid over nog te realiseren verkopen. Ondanks dat het financiële risico op dit project gezien de winstverwachting beperkt is, adviseren wij om de doorrekening van de nog te verwerven gronden en de (civieltechnische) kosten in de toekomst te actualiseren.

Grond
exploitatie
Budel Noord

**Prognose resultaat op
eindwaarde in k€**

De totale boekwaarde op project Budel Noord bedraagt € 905.000. Op dit project is een voorziening getroffen voor verwachte verliezen. Deze verliesvoorziening is in 2018 aangevuld met € 249.000, waardoor de verliesvoorziening eind 2018 € 795.000 bedraagt.

De verwachting van het eindresultaat op project Budel-Noord is in 2018 naar beneden bijgesteld als gevolg van lagere opbrengsten (vanwege een niet te verkopen kavel) en hogere kosten als gevolg van een langere verwachte doorloop van het project tot eind 2021. Wij hebben de actualisatie van deze exploitatie gecontroleerd en achten de verliesvoorziening op basis van de huidige gegevens toereikend.

3.5 Toekomstige exploitaties en particuliere plannen

Toekomstige exploitaties en particuliere plannen	
	Bevinding
Baronie van Cranendonck	Onder de materiele vaste activa is opgenomen een bedrag van € 2,8 mln voor de gronden en gebouwen behorend tot Baronie van Cranendonck. In 2018 is per saldo voor € 177.000 aan kosten gemaakt welke conform een vaste systematiek worden gedekt uit de reserve grondexploitatie. De totale kosten (boven de boekwaarde) bedragen vanaf 2016 tot en met 2018 € 595.0000 en voor 2019 zijn ruim € 300.000 aan kosten begroot. Op basis van een taxatie uit 2014 is de marktwaarde van Baronie van Cranendonck beduidend hoger dan de huidige boekwaarde van € 2,8 mln. De waardering in de jaarrekening is op basis van deze taxatie en de huidige ontwikkelingen niet te hoog. Wij adviseren om de situatie rondom Baronie van Cranendonck vanuit financieel oogpunt nauwkeurig te monitoren.
Particuliere plannen	In de jaarrekening zijn verder kosten opgenomen die verband houden met particuliere plannen waarbij geen gemeentelijke gronden worden ingebracht. Voor zover een anterieure overeenkomst aanwezig is worden deze projecten opgenomen onder de vorderingen. De belangrijkste anterieure overeenkomst betreft DIC / Metalot, welke in hoofdstuk 3.6 wordt behandeld. De kosten voor particuliere plannen waarvoor geen anterieure overeenkomst is afgesloten worden opgenomen onder de overlopende activa (vorderingen) voor zover deze kosten in de toekomst verhaald kunnen worden middels nog af te sluiten anterieure overeenkomsten. Door de gemeente is dit jaar een verbeter slag gemaakt in het financiële beheer van deze plannen. Mede op ons advies zijn de lopende particuliere plannen, de bijbehorende kosten door de gemeente en de afspraken voor het verhalen van deze kosten in beeld gebracht. Daarbij zijn diverse projecten afgesloten en is voor lopende projecten een doorrekening gemaakt naar einde project. Dit heeft geleid tot een resultaat op particuliere plannen van (exclusief DIC) van € 33.000 (positief). Op de balans zijn per eind 2018 nog voor € 75.000 aan te verhalen kosten (project Jumbo) en voor € 118.000 aan te maken kosten (project Dorpsakkers) verantwoord. Wij kunnen ons vinden in de huidige waardering en genomen resultaten op particuliere plannen.

3.6 Anterieure overeenkomst DIC

Anterieure overeenkomst DIC

	Bevinding
Vorderingen	In de jaarrekening is onder de overige vorderingen een bedrag opgenomen van € 949.000 (2017: € 1 mln) uit hoofde van de anterieure overeenkomst met Nyrstar inzake het project Metalot (voorheen Duurzaam Industriepark Cranendonck). De totale verantwoorde kosten door de gemeente bedragen ultimo boekjaar € 1.489.000 (2017: € 1.471.000) en zijn verminderd met een verliesvoorziening van € 540.000 (2017: € 471.000). Op basis van de anterieure overeenkomst heeft de gemeente recht op een vergoeding voor gemaakte kosten van € 660.000 exclusief rente, vermeerderd met een vergoeding van € 1 per verkochte meter met een maximum van € 341.000. Dit maakt samen een vergoeding van € 1 mln, welke naar verwachting pas vanaf 2022 kan worden gerealiseerd. De minimale vergoeding van Nyrstar, als het project niet doorgaat, bedraagt € 200.000. Deze uitgangspunten zijn onveranderd ten opzichte van 2017. Door de gemeente is recent een nieuwe doorrekening gemaakt van de totale toekomstige (plan)kosten ter realisatie van het project. Op basis van deze doorrekening is in 2018 een aanvullend verlies genomen van € 69.000 ter dekking van de gemaakte kosten in 2018 en de verwachte toekomstige plankosten waartegenover geen vergoeding staat. Wij vinden dit een voorzichtig standpunt, omdat hiermee reeds een verliesvoorziening wordt getroffen voor in de toekomst te maken kosten waar geen dekking tegenover staat. Voorwaarde voor het doorgaan van het project en het in werking treden van de anterieure overeenkomst betreft het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan voor 19 september 2019. Het is op dit moment onzeker wanneer de Raad van State uitspraak doet in de lopende bezwaarprocedure. Na het verstrijken van voornoemde datum kan Nyrstar formeel ontbinding vragen van de anterieure overeenkomst. Het financiële risico voor de gemeente bij ontbinding van de overeenkomst bedraagt € 1.289.000. Dit risico wordt door de gemeente uiterst klein geacht. Wij kunnen ons gezien de omstandigheden vinden in dit uitgangspunt.

3.7 Egalisatievoorzieningen groot onderhoud

Egalisatievoorzieningen groot onderhoud

Voorzieningen	Bevinding
	De gemeente Cranendonck heeft ter financiering van toekomstig onderhoud aan gebouwen, wegen en straatverlichting egalisatievoorzieningen gevormd. Deze voorzieningen bedragen ultimo 2018 in totaal € 1,5 mln (2017: € 1,1 mln) waarvan € 613.000 betrekking heeft op gemeentelijke gebouwen en € 552.000 op gebouwen VTBC. Een egalisatievoorziening moet, in tegenstelling tot een bestemmingsreserve, volledig zijn. Dit wil zeggen dat deze voldoende middelen moeten bevatten om het toekomstige onderhoud te kunnen betalen, rekening houdend met het aantal jaren dat nog te gaan is tot het uitvoeren van het onderhoud. De voorziening moet hierbij zijn gebaseerd op een actueel meerjarig onderhoudsplan. Binnen de gemeente wordt het onderhoud voor gemeentelijke vastgoed in de praktijk niet altijd planmatig uitgevoerd maar op 'ad hoc' basis. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat de werkelijke onderhoudsuitgaven in 2018 sterk lager zijn dan oorspronkelijk begroot, omdat onderhoud wordt doorgeschoven naar de toekomst. Daarnaast is de meerjarenonderhoudsplanung aan wijzigingen onderhevig als gevolg van aanpassingen in de toekomstplannen van objecten, bijvoorbeeld bij de gemeenschapshuizen. Onder deze omstandigheden kan niet nauwkeurig worden vastgesteld of de onderhoudsvoorzieningen die worden aangehouden daadwerkelijk volledig zijn. Wij adviseren om de totale vastgoedportefeuille van de gemeente en de meerjarenonderhoudsplanung te actualiseren en de beschikbare middelen in de voorziening af te zetten tegen de totale toekomstige onderhoudsverplichting. Dit geldt in mindere mate ook voor de overige egalisatievoorzieningen. Op dit moment is er op basis van de huidige informatie overigens geen aanleiding om te veronderstellen dat de voorzieningen, aangevuld met structurele toekomstige dotaties in de komende jaren, ontoereikend zijn.

3.8 Voorziening wachtgeldverplichtingen

Voorziening wachtgeldverplichtingen	
Voorzieningen	Bevinding
	Na de verkiezingen in 2018 is een nieuw college geïnstalleerd bij de gemeente Cranendonck. Oud-wethouders van de gemeente hebben recht op een wachtgeldvergoeding die wordt verminderd met eventuele inkomsten die ontstaan bij aanstelling in een nieuwe functie en die wordt beëindigd vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Conform de verslaggevingsregels van de commissie BBV dient een voorziening getroffen te worden voor toekomstige wachtgeldvergoedingen op het moment van ontstaan van de verplichting en onder de voorwaarde dat een redelijke schatting van de toekomstige verplichtingen te maken is. Op deze manier drukken de lasten die ontstaan als gevolg van een wisseling van wethouders direct op de exploitatie en worden toekomstige wachtgelduitkeringen ten laste van de voorziening gebracht. De gemeente Cranendonck heeft in haar cijfers geen voorziening opgenomen naar aanleiding van de wisseling van wethouders in 2018, maar heeft de wachtgeldverplichtingen conform bestendige gedragslijn in de begroting van komende jaren verwerkt. Ondanks dat hiermee wordt gehandeld conform voorgaande jaren, is deze verwerkingwijze niet conform de verslaggevingsvoorschriften. Wij hebben de geschatte hoogte van de toekomstige wachtgeldverplichtingen voor oud wethouders per 31 december 2018 ad € 95.000 opgenomen onder de ongecorrigeerde fouten. Wij adviseren de gemeente om bij vergelijkbare toekomstige situaties het BBV te volgen en direct een voorziening te treffen in plaats van verwerking in de meerjarenbegroting.

3.9 Aanbestedingsrechtmatigheid

Inkoop en aanbesteding	
Inkoop en aanbesteding	Bevinding
	In het kader van de rechtmatigheidscontrole zijn onze controlewerkzaamheden op inkopen en aanbestedingen gericht op het voldoen aan de Europese aanbestedingswetgeving. Dit betekent dat wij primair controleren op inkopen boven de Europese drempel van € 221.000 en dat enkel constatering op het gebied van de Europese aanbestedingswetgeving een effect hebben op ons rechtmatigheidsoordeel. Naar aanleiding van onze controle hebben wij de volgende bevindingen: • Bij verschillende inkopen is op basis van de interne administratie niet direct duidelijk of de aanbesteding rechtmatig is geweest. In bepaalde gevallen zijn de inkoopstrategieën niet of niet meer beschikbaar. Aanvullende werkzaamheden zijn nodig geweest om uiteindelijk te concluderen of de aanbestedingen passen binnen de huidige regelgeving. • Bij overschrijdingen van contractwaarden en bij contractverlengingen wordt niet altijd expliciet afgewogen of het contract kan worden verlengd binnen de geldende wettelijke kaders. • Op het gebied van inhuur hebben wij vastgesteld dat de meeste inhuur inmiddels is ondergebracht bij Yacht, waarbij de rechtmatigheid is afgedekt middels een raamcontract wat Europees is aanbesteed. Voor overige, veelal projectmatige, inhuur buiten Yacht zijn in 2018 geen onrechtmatigheden geconstateerd, mede omdat de meerderheid van de betreffende inhuur inmiddels is geëindigd. Wij adviseren om de nog lopende inhuuropdrachten vanuit de interne controlefunctie te monitoren om het toekomstige risico op niet rechtmatige verlengingen te verkleinen. Om de rechtmatigheid en doelmatigheid van inkopen te kunnen waarborgen dient voorafgaand aan iedere inkoop (dus ook bij verlengingen) een inkoopstrategie worden bepaald om de rechtmatigheid en doelmatigheid te waarborgen. Wanneer deze strategie, het gevolgde aanbestedingstraject alsmede het uiteindelijk afgesloten contract worden opgenomen in Verseon en de administratie, kan achteraf eenvoudig worden verantwoord dat inkopen rechtmatig en doelmatig hebben plaatsgevonden.

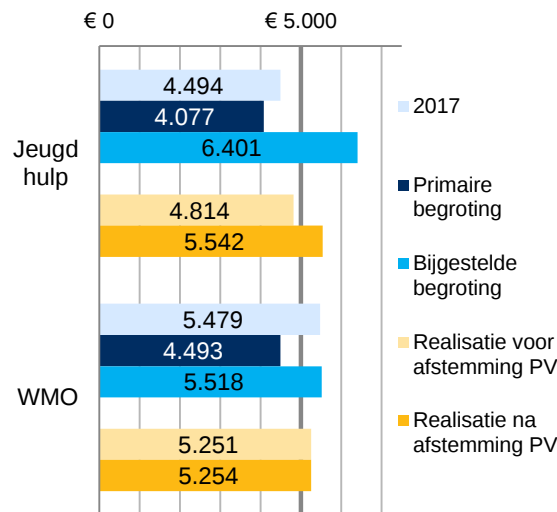
3.10 Sociaal domein – beheersing budget

Sociaal domein – beheersing budget

Sociaal domein

Bevinding

Lasten jeugdhulp en WMO in €k

De tekorten in het sociaal domein zijn met name aanwezig op het onderdeel Jeugdhulp. Als gevolg van verwachte tekorten zijn de begrote lasten tijdens de 2^e Burap fors naar boven bijgesteld.

Op totaalniveau vallen de lasten (na aftrek van baten) voor Jeugdhulp en WMO circa € 1,1 mln lager uit. Met name op Jeugdhulp zijn de lasten lager dan de bijgestelde begroting (€ 858.000 lager).

In maart 2019 zijn de productieverantwoordelingen van zorgaanbieders ontvangen en is de gemeente gestart met het afstemmen van deze verantwoordelingen met de eigen administratie. Doel hiervan is onder andere om te bepalen wat er met verschillende zorgaanbieders nog moet worden verrekend in verband met zorg die tot en met 2018 is geleverd.

Op basis van deze afstemming is in de definitieve jaarrekening 2018 nog een **additioneel bedrag** aan te betalen zorgkosten opgenomen van **€ 731.000**, met name bij Jeugdhulp waarvan bijna € 670.000 betrekking heeft op B-aanbieders. Wij hebben de afstemming uitvoerig gecontroleerd en concluderen dat bij deze inschatting voorzichtigheid in acht is genomen. Uit onze controle zijn geen materiele verschillen gebleken.

Gezien de impact van het sociaal domein op de totale financiële positie van de gemeente zijn er verdere verbeteringen in het proces noodzakelijk om de lasten in ieder geval eerder in beeld te krijgen en waar mogelijk te kunnen bijsturen.

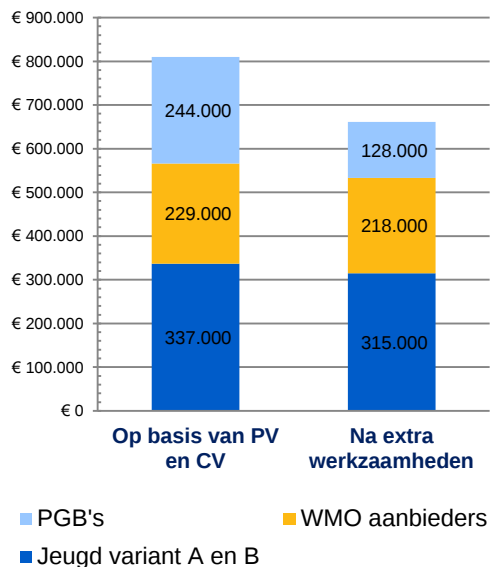
3.11 Sociaal domein – levering zorg

Sociaal domein – levering zorg

Sociaal domein

Bevinding

Onzekerheid zorglevering in €k

Om te kunnen concluderen dat de zorglasten die zijn verantwoord ook rechtmatig en getrouw zijn moet worden vastgesteld dat de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk is geleverd. Hiertoe steunt de gemeente in belangrijke mate op de productie-verantwoordelingen en accountantsverklaringen die van de zorgaanbieders worden ontvangen. Naar aanleiding van onze adviezen zijn er in 2018 aanvullende werkzaamheden (gerichte cliëntonderzoeken, inspectie klachtenregistratie en interne controlewerkzaamheden) uitgevoerd om de zorglevering vast te stellen.

Op basis van aanbieders zonder (goedkeurende) controleverklaring bedraagt de onzekerheid over de geleverde zorg op totaal niveau **€ 810.000**. Dit ligt primair buiten de invloedssfeer van de gemeente.

Door het uitvoeren van aanvullende werkzaamheden door de gemeente is deze onzekerheid op totaalniveau teruggebracht naar **€ 660.000**. Wij hebben dit bedrag aangemerkt als onzekerheid in de controle voor rechtmatigheid en getrouwheid.

In 2018 is de extra zekerheid die wordt verkregen door aanvullende werkzaamheden nog relatief beperkt, omdat dit proces volop in ontwikkeling is. De uitgevoerde werkzaamheden bieden ons inziens een goede basis om de onzekerheid op zorglevering in de komende jaren verder terug te brengen, zeker in combinatie met de mogelijkheden voor periodieke monitoring in het nieuwe zorgsysteem.

Op de volgende pagina is een nadere beschrijving opgenomen van de onzekerheden per zorgsoort.

3.11 Sociaal domein – levering zorg

Sociaal domein – levering zorg	
Sociaal domein	Bevinding
	Uit de analyse van productieverantwoordingen blijkt het volgende: - Verschillende variant A en B aanbieders Jeugdzorg hebben voor een totaal bedrag aan zorglasten van € 337.000 geen of geen goedkeurende accountantsverklaring overlegd bij hun productieverantwoording. Van dit bedrag is middels aanvullende werkzaamheden alsnog de zorglevering aangetoond voor een bedrag ad € 22.000, waardoor een bedrag van € 315.000 onzeker blijft. - Verschillende aanbieders van WMO hebben voor een totaal bedrag aan zorglasten van € 229.000 geen of geen goedkeurende accountantsverklaring overlegd bij hun productieverantwoording. Van dit bedrag is middels aanvullende werkzaamheden alsnog de zorglevering aangetoond voor een bedrag ad € 11.000, waardoor een bedrag van € 218.000 onzeker blijft. - Voor zowel Jeugdzorg als WMO zijn PGB's toegekend voor € 153.000 respectievelijk € 90.000. De SVB treedt voor de gemeente op als service organisatie voor de behandeling en verwerking van de PGB's. Evenals in voorgaande jaren heeft de SVB geen goedkeurende controleverklaring kunnen overleggen. Door de gemeente zijn aanvullende werkzaamheden verricht op verschillende PGB bestedingen waarmee voldoende is aangetoond dat hier zorg is geleverd. De totale onzekerheid na deze werkzaamheden bedraagt € 128.000. De opgenomen lasten voor Jeugdzorgplus bedragen € 99.000 en zijn gebaseerd op de eindafrekening van 's-Hertogenbosch. De eindafrekening is afgestemd met de totaal verantwoording welke is afgestemd met de onderliggende prestatie overzichten van de betreffende zorginstellingen. Op basis van de werkzaamheden van de gemeente constateren wij dat voldoende zekerheid is verkregen over de zorglevering. Na aanvullende werkzaamheden blijft een totaalbedrag van € 661.000 onzeker, welke is opgenomen in het overzicht van fouten en onzekerheden. Omdat dit bedrag binnen de materialiteitsgrenzen blijft, heeft dit geen effect op ons oordeel bij de jaarrekening.

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Geen sprake van beperkingen in de reikwijdte van onze controle	Er zijn geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle opgetreden. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers van de gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.
Fraude	Er zijn gedurende 2018 geen fraudegevallen geconstateerd en er zijn ons eveneens geen vermoedens van fraude bekend.
Claims en juridische procedures	Er zijn naast de bezwaarprocedure inzake het bestemmingsplan DIC geen andere belangrijke (dreigende en niet gewaardeerde) claims en/of juridische procedures met een mogelijke materiele impact op de cijfers per ultimo 2018.
Gebeurtenissen na balansdatum	Er zijn geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum anders dan hetgeen opgenomen in de niet uit de balans blijkende verplichtingen.
Geautomatiseerde gegevensverwerking	Wij hebben vanuit onze controle op de jaarrekening van geen belangrijke bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. In de management letter van de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking A2 gemeenten hebben wij wel enkele aanbevelingen gedaan op het gebied van automatisering.

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Schattingen	De opstelling van de jaarrekening vereist dat het college oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van de baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn in het kader van onze controleopdracht op aanvaardbaarheid beoordeeld. Hierbij hebben wij geen belangrijke tekortkomingen geconstateerd.
Onafhankelijkheid	Wij zijn onafhankelijk van uw gemeente en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels (Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VIO)) ten aanzien van onafhankelijkheid.
Openstaande punten	Geen

Smart decisions. Lasting value.